

Ką sako apie lietuvių kalbą

Nėra kalbos - nėra tautos

ŽALGIRIO NACIONALINIO PASIPRIEŠINIMO JUDĖJIMO iniciatoriai bei judėjimui prijaunantys visuomenės autoritetai ne kartą atkreipė dėmesį, kad kalba, kuria šneka tauta, nėra tik lingvistinių ženklų rinkinys. Kalba - tai tautos kultūros, savimonės ir vertybių išraiška, taip pat tautos istorija ir net psichologija.

Kuo ypatinga lietuvių tautos kalba? Šjkart "Žalgiryje" - žinomų pasaulio mokslininkų minties perlai apie ją, tą mūsų lietuvių kalbą.

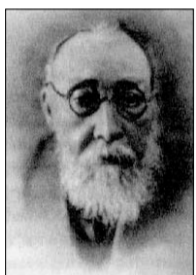
Prof. dr. A.Senas (A.Senn)

► Jie (lietuviai) gali pagrįstai didžiuotis savo kalba, kuri, nepaisant savo konservatyviojo pobūdžio, yra taip pat moderni, kaip mūsų pasaulis modernus. Jūs galite lietuvių kalbą išreikšti ir nagrinėti kiekvieną dalyką, kuris reikalingas mūsų civilizacijai

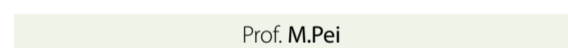
Žurnalistas-istorikas E.Harisonas (E.Harison)

► Visi užsienio mokslininkai sutartinai pripažįsta didelį grožį ir turtingumą lietuvių kalbos

Prof. A.Meje (A.Meillet)

► Nors seniausi lietuvių rašytiniai tekstai siekia 16 amž. po Kr., kai kurie lietuvių žodžiai daugiau artimesni pirminei indoeuropiečių formai, kaip atitinkami žodžiai sanskrito ir graikų, žinomų daugiau nei du tūkstantčiai metų

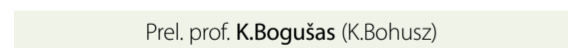
Prof. M.Pe

► Iš visų modernių kalbų artimiausia pirminei indoeuropiečių kalbai yra lietuvių kalba

Prof. dr. J.Otremskis (J.Otrębski)

► Lietuvių kalba išlaikė iki mūsų laikų savo senovinę formą... Kalbininkai, remdamiesi lietuvių kalbos duomenimis, bando rekonstruoti bendrą indoeuropiečių kalbą

Prel. prof. K.Bogušas (K.Bohusz)

► Teisingai turtinga kalba yra ta, kuri kiekvienam daiktui, kiekvienam dvasiniam veiksmui turi atitinkamą posakį, nevartoja to paties pavadinimo dviem panašioms dalykams, o skirtingai. Tokia kalba yra lietuvių kalba

Dr. G.Zauerveinas (G.Sauerwein)

► Ji (lietuvių kalba) daugel atvejų minčiai išreikšti yra lankstesnė priemonė nei kokia kita kalba Europoje, ir būtent dėl savo formų gausumo taip pat daug gražesnė

Dr. T.Terstonas (T.Thurston)

► Lietuvių kalba kaip tas senas balto marmuro paminklas stovi ir dabar nenustojęs savo blizgesio po daugelio šimtmečių žmogaus ilgios istorijos. Lietuvių kalbos morfologija aiškiai atidengia mums daugelį neišspręstų paslapčių senos civilizacijos, reikšmingai išplečia lingvistinio mokslo akiratį ir praplečia žmonijos pažinimą

Dr. J.Karlovicius (J.Karłowicz)

► Jos (lietuvių kalbos) garsai ir galūnės kaskart mums primena senovinius indų, persų, graikų, romėnų, keltų, gotų garsus. Daugelis lietuvių sakinių skamba neatskiriama, kaip sanskrito, ir tai daro aiškesnį įspūdį, kai paprastą kaimietį girdi vartojant tokias formas, kurias šiandien dėl jų senoviškumo esame prapatę laikyti proistorinėmis, gerbtinomis, nes jomis kitados yra kalbėjusi mūsų protėvių protėviams visų arijų (indoeuropiečių) pramotė

tuvių sakinių skamba neatskiriama, kaip sanskrito, ir tai daro aiškesnį įspūdį, kai paprastą kaimietį girdi vartojant tokias formas, kurias šiandien dėl jų senoviškumo esame prapatę laikyti proistorinėmis, gerbtinomis, nes jomis kitados yra kalbėjusi mūsų protėvių protėviams visų arijų (indoeuropiečių) pramotė

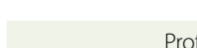
Prof. dr. R.Latamas (R.Latham)

► Lietuvių kalba, etnologų akimis, yra reikšmingiausia kalba Europoje

Rašytojas I.Šeinuis (I.Gedainis)

► Švedų kalbininkas prof. H.Šioldas (H.Skioeld) tikina, kad lietuvių kalba yra pati seniausia iš visų pasaulyje gyvųjų kalbų

Prof. dr. G.Fordas (G.Ford)

► Indoeuropiečių kalbų studijozui lietuvių kalba yra būtinybė. Kiekvienas, kuris tik yra įsiklausęs lietuvių kalbą, sutiks, kad tai yra gražiausia kalba

Prof. H.Hirtas (H.Hirt)

► Be abejonės, lietuvių kalba dar šiandien yra seniausia ir mažiausiai pakitusi iš indogermanų (indoeuropiečių) kalbų

Prof. B.Dvaitas (B.Dwight)

► Ši (lietuvių) kalba turi labai didelę reikšmę kalbininkui. Ji (lietuvių kalba) savo formomis yra seniausia iš visų dabar esančių pasaulyje kalbų

"Žalgirio" inf.

LIETUVOS OKUPACIJOS DIENORAŠTIS

R.Ozolas: Į SAULĖLYDŽIŲ KRANTĄ

"Žalgiris" toliau spausdina Nepriklausomybės Akto signataro, filosofo Romualdo Ozolo užrašus. Apie mūsų Nepriklausomybę. Apie tautą. Apie jos išlikimą.

2004 05 17. Na va - ir parodė ukrainiečiai, ką turėjo padaryti lietuviai: trinktelėjo savo istorinę liaudišką interpretaciją, ir europiečiai ne tik išsižiojo, jie suklupe prieš tą laukiniškai gaivalingą muziką. Ką ten muziką - visą mini spektaklį. Ukrainai bus dabar lengviau išėiti ir į Europos Sąjungą (o ji tą darys, nes labiau net negu gruziniai nori atsiriboti nuo rusų), o viduje ji jausis dar geriau negu ligi šiolėi, nors ir dabar jai jau netrūko didvalstybės savijautos.

Kad ir kokiu masinio meno bastionu yra tapęs "Eurovizijos" dainos konkursas, šiandien tai yra Europos estradinės dainos forumas, per kurį tepraėjęs gali gauti pigų, greitą ir ilgalaikį pripažinimą, o šalis, išplėšusi galimybę surengti tą eurospektaklį, - įsirašyti į tarptautinius renginius rengti sugebančiųjų rangą. Žodžiu, renginys prestižinis.

Dar įdomiau, kad pro savo unikacinius filtrus, kurie veikia kaip to prestižiškumo palaikymo mechnizmai, konkursas, o per jį ir visa Europos lengvoji muzika, patiria poveikius, kurie keičia paties konkurso ideologiją ir stilistiką. Nežinau, kaip buvo anksčiau, bet nuo to meto, kai "Eurovizija" prasiskverbė ir Lietuvon, įvyko jau du pastebimi pokyčiai: beveik dešimtmetį pasimalusi po euroafrikietišką elektiką, po latvių spektakliu su tuo raudonu sijonu "E-vizija" pasuko spektakliavimo link (šįsyk matėm net forsuočių kopijų), o po ukrainiečių liaudiška stilistika neabejotinai bus dominuojanti kryptis, nors ir šiame konkurse to netrūko, ir jo "balkanizacija" įvyko kaip tik dėl to, kad visi Balkanų (ir ne tik jų) dainininkai į šiandienybės improvizacijas kilo iš savo liaudiškų tradicijų gelmių.

Ką tame fone galėjo parodyti mūsų duetas? Kipro kompozitoriaus muzika, padainuota angliškai ir prastai kultivuotu vokalu, apkarstyta siaubinga butaforika, apdangstyta psichodeliniais drabuzėliais ir dar įremita į visiškai nesuvokiama pantomimą... Galima paskui ir atjausti dainininkus, ir kaltinti sąmokslaujančias šalis, ir nagrinėti pasirodymo sudedamąsias dalis, protingai linguojant galvomis ir giriant tai dainininkės šukuoseną, tai drabužių dizainą, bet ir aptarimas tąsyk bus toks pat, koks ir pasirodymas - be dvasios ir be jėgos, be viską sujungiančios ir įprasminančios ideologijos.

2004 05 18. Lietuva, be abejo, antras savo veikimo būdus ir Europos Sąjungoje, išryškės ir jos naujieji kontūrai. Tačiau kad tai būtų gyvybiškas darinis, reikia neužmiršti trijų banginių: žemės, tautos ir kalbos. Jie turi likti mūsų. O prieš juos užsimota taip klatingai ir taip esmingai, kad išaugoti juos bus nepaprastai sunku: nėra nei supratimo, kad šitai reikia daryti, nei noro, nei sugebėjimų, nei institucijų, nekaltant apie kokį nors ilgalaikį projektą.

Kas turėtų tuo užsiimti? Šiandien, be abejo, dar tik filosofai ir politologai-teoretikai. Nes problema dar nesuvokta nė teoriniu lygiu.

ŽALGIRIS

Nr. 13

Kokia būtų V.Čepo valstybė - apie tai interviu, kuriame ŽALGIRIO NACIONALINIO PASIPRIEŠINIMO JUDĖJIMO manifesto teiginiai virto klausimais.

- Mūsų valstybė Europos Sąjungoje (ES) - Europos tautų sąjungos narė, jų valstybė baigia išnykti unitarinės Europos katilė.

- Išnykti unitarinės Europos katilė? Pavojus akivaizdus ir milžiniškas, tačiau nemanau, kad pagrindinė grėsmė slypi kokios nors ES konstitucijoje, sutartyse ar emigracijos (tiksliau - migracijos). Suprantama, tie dokumentai netobuli, o kartais ir absurdiški, tačiau jei mes einame į kokią nors sąjungą, be dalies savo suvereniteto apribojimo neapsieisime. Kitas klausimas - kiek mes juo linkę atsakyti? Deja, mes atsisakome beveik visko!

Mano nuomone, baisiausias dalykas, naikinant mus kaip tautą, griaunantis valstybingumą, yra nemažos dalies lietuvių dvasinė saviokupacija. Tai tikros tautos ir valstybės kartuvės! Fizinė okupacija, suprantama, žlugdė valstybę, o dvasinė okupacija ją sunaikins!

As už Lietuvą ES, bet kategoriškai pasisakau prieš siaubingai lietuvių protą užkrėtusią dvasios ubagystę, kuri yra daug kartų baisesnė už bet kokią okupaciją ar sąjungą. Niekada netikėjau, kad mano tauta tokia bestuburė, kad pasiduos net neprasidėjus mūšiai.

- Mūsų valstybėje būtų neskubama pirmiesiems balsuoti už ES Konstituciją ar Lisabonos sutartį, kurių nepriima pati Europa. Jų valstybėje balsuojama

SU ŽALGIRIU - UŽ LIETUVĄ!

Specialus dienraščio "Respublika" priedas

V.Čepas: teisingai gyvenant, ligos traukiasi

"Valstybę mes turime, tad naujos kurti tikriausiai nereikia. Tačiau toje mūsų valstybėje labai daug beždžioniavimo, patyčių, neteisybės, dėl to žmonių sielas drasko didžiulė skriauda. Tauta mažai kuo betiki, o per tokią sumaištį jei kuo ir patiki, tai dažniausiai kokiais nors avantiūristais arba netikrais pranašais", - sako psichologas, buvęs parlamentaras Vytautas ČEPAS, o paklaustas apie ŽALGIRIO NACIONALINIO PASIPRIEŠINIMO JUDĖJIMO idėjas, nedvejodamas: jis irgi labai norėtų pakeisti esamą šalies padėtį geresne.

uz bet ką, kad tik būtų įsiteikta šeiminninkams, net jei tai kenkia savieims interesams.

- Socialistinis lenktyniavimas, matyt, dar gajus mūsų sąmonėje. Noras būti pirmiems tiesiog jauges ir kraują ir perduodamas genais. Čia ne tik ES Konstitucija ir Lisabonos sutartis - čia ir kiti smulkesni dalykai, kurie puolami vykdyti tik nujautus, kad Briuselis gali jų pareikalauti.

Psichologai žino, ir tai įrodyta eksperimentiškai, kad 65 proc. žmonių yra paklusnūs valdžiai, nesunkiai pasiduoda jos įtakai net tada, kai valdžios reikalavimai prieštarauja jų įsitikinimams ar moralei. Patys tai žinodami ir net labai stengdamiesi jie negali nieko pakeisti...

Tad Seime turėtų būti daugiau išrinktųjų iš likusių 35 proc. Žinoma, tai padaryti nėra lengva. Bet įmanoma! Nes kito kelio, siekiant įveikti nuolaidumą, paklusnumą nenumaldomą norą pritari didesniems ar galingesniems, nėra.

- Mūsų Valstybėje viešojoje erdvėje vyrantų lietuvių kalba, jų Valstybėje labiau nei tarybiniais metais rusų dominuoja anglų kalba.

- Keista, ar ne - Ščioleovaitė, Tarasovienė, Ivanauskaitė ir Vilkė, Zvonkė, Dičkė? Kurios iš šių pavardžių lietuvių moterų, o kurios yra vėliai žino kieno? Man mielesnės pirmosios, nors jų šaknys akivaizdžiai slaviškos. Pro jas smelkiasi žavus išskirtinumas, rodosi, kad tame garšų skambesyje susitelkusi kažkokia skaisi energija, pribloškiantis originalumas, kokio niekur pasaulyje nerasi.

Pasirodo, kai kam visa tai nėra vertybė!

trikai", kelias dienas vaikščiojau kaip šlapio maišu trenktas. Išėitinės pašalpos už kelių mėnesių pasėdėjimą patogiuose foteliuose - po ketvirtį milijono! Bet juk už nieką - jokių darbų, jokios atsakomybės! Votsonas ir Kirkas, kurie atskleidė genetinio kodo paslaptį ir taip nulėmė tolesnę žmonijos raidą, kartu paėmus tiek negonę!

Čia ne įstatymų spragos ar paprastas pasipinigavimas iš valstybės biudžeto, čia mums visiems prikaiko prie buto durų ir paskambinę paprašė tualetinio popieriaus užpakaliui nusivalyti. Ir... mes nuolankiai atnešėme ir dar patys nušuostėme. Jei kas įsžeidė - tegul pasidomi, kiek jie gauna dabar.

Štie reikalus atliekantys prie durų ir yra tikrieji piliečiai, visi kiti tik tualetinio popieriaus nešiotojai ir užpakalių valytojai. Tie, kurie to nenori - išvažiuoja, likę kencia ir tikisi, kad koks nors naujas pranašas viską pakeis. O jie keičia liežuviais ir iki kitų rinkimų. Po jų sėda prie vieno stalo su tais "tikraisiais piliečiais" zaisti savo pokerio partijos.

- Mūsų valstybė būtų išsaugojusį laivyną ir jūrinės valstybės statusą, jų valstybėje laivai buvo paversti metalo laužu, išparduoti.

- Amžina lietuvių bėda - niekaip, dar nuo Vytauto laikų, netampame jūrine valstybe. Šį kartą galimybės buvo didžiausios. Ką ten galimybės, - mes turėjome ne vieną, o net keturis laivynus, iš kurių vienas buvo kone didžiausias pasaulyje! Kažkam jų labai reikėjo, o mums - ne.

Kai buvo parceliuojami laivai, dirbau Klaipėdos miesto tarybos pirmininku. Daug kartų informavau Seimą, tuometines vyriausybes, ministrus, prašiau atvykti, pažiūrėti, aiškintis ir tirti situaciją. Buvo atvykęs ir Adolfas Šleževičius, ir Aleksandras Abišala, ir pats Vytautas Landsbergis, bet dėl to niekas nepasiekė. Tiesa, dabar dauguma tų tikrintojų ir vizituočių kažkaip savaime pradėjo savo verslus užsienyje, statėsi vilas ant jūros kranto arba puikiai klestė čia, vadovauja stambioms įmonėms, yra stambūs visokių "uabų" akcininkai. O juk iki to laiko buvo biedni kaip bažnyčios pelės.

Be viso kito, kaip pas mus yra priimta, kaltų nebuvo aptikta. Vėliau per vieną televizijos laidą girdėjau, kaip labai aukštas valstybės pareigūnas dėstė, jog dėl valstybinio žvejybos laivyno išvogimo kalta... tuometinė Klaipėdos valdžia. Įgainiui, tiesa, ne taip drastiškai, buvo parduoti ir kiti laivynai.

Tokie žmonės neturėtų likti nenubausti, juoba kad po tiek metų daug kas išaiškėjo. Aišku, laivų tai nesugrąžintu, bet pamoka ateinančioms vagių kartoms būtų gera.

- O kokia būtų jūsų paties valstybė? Kuo ji skirtųsi nuo jų valstybės?

- Mano valstybėje būtų svarbiausi du dalykai.

Pirmas - visuotinio teisingumo puoselėjimas. Turiu galvoje ne deklaracijas, o kvalifikuotas žmones, pasiryžusius TARNAUTI VALSTYBEI! Būtent tarnauti, o ne dirbti. Visi kiti turi susirasti darbą pagal savo pomėgius ir galimybes.

Antras - švietimo, kultūros, kalbos, pa-pročių ir tradicijų puoselėjimas visur, visada, pačiomis įvairiausiomis formomis. Puoselėjimas, beje, tai ne rauda prie karžygių kapų, bet reali finansinė ir kadru politika, kaimų traukimas iš girtuoklystės, vaikų mokymas savo, o ne svetimo rašto, visapusiška parama šeimos institutui, kaip valstybės pamatai, tautinio orumo (bet jokiu būdu - ne pasipūtimo) ugdymas.

Užmiegzgus teisingumo daigams ir pradėjus gyventi savą, o ne "svieto perėjimų" mums pirmestą gyvenimą, kiti reikalai pa-mažu susitvarkytų patys. Juk teisingai gyvenant ligos pačios apleidžia organizmą.

Simona Švitros nuotr.

Politikų dosnumo lenktynės virsta šeimų tragedijomis

Už motinystės pašalpų didinimą ir jų mokėjimo laikotarpio prailginimą iki dvejų metų praėjusios kadencijos LR Seimo nariai balsavo su intencija padidinti Lietuvoje gimstamumą. Jis iš tiesų padidėjo. Bet netruko paaiškėti, kad įstatyme palikta landa, leidžianti dirbtinai pasididinti motinystės pašalpa. Nėščias ir ką tik pagimdžiusias moteris, kurioms buvo priskaičiuotos, valdininkų nuomone, nepagrįstai didelės pašalpos, imta persekioti, stabdyti pašalpų mokėjimą nė nepasidomėjus, iš ko gyvens kūdikį auginanti šeima.

„Respublikos“ redakcijoje su-
rengtoje ZALGIRO NACIONAL-
NIO PASIPRIEŠINIMO JUDĖJI-
MO diskusijoje apie „Sodros“, pro-
kurorų ir Finansinių nusikaltimų
tyrimo tarnybos (FNTT) vykdomas
reprešijas prieš motinas dalyvavo
„Sodros“ direktorius Mindaugas
MIKAILA, LR generalinės proku-
ratorės Ikitiesminio tyrimo kontro-
lės skyriaus prokuroras Mindaugas
GYLYS, FNTT patarėjas Igoris KR-
ŽEČKOVSKIS, Vaiko teisių apsau-
gos kontrolerė Rimantė ŠALASE-
VIČIŪTĖ, dukrelę auginanti žur-
nalistė Asta MARTISIŪTĖ. Į dis-
kusiją pakviesta LR Seimo narė
Vida Marija ČIGRIEJIENĖ per sa-
vo padėjėją pranešė, kad dėl svar-

baus plenarinio posėdžio atlykti ne-
gali. Diskusijos dalyvius kalbino
žurnalistė Alia ZINKUVIENĖ.
A.ZINKUVIENĖ: Kodėl va-
jus dėl dirbtinai išpūstų atlygi-
nimų ir motinystės pašalpų ki-
lo tik krizei užklupus? Juk pa-
šalpas „Sodra“ skaičiuo visus
metus?
M.MIKAILA: Priimant Ligos
ir motinystės socialinio draudimo
įstatymą, vyko politinės lenktynės
- kas daugiau žmonėms duos prieš
rinkimus. Mes išspėjome, kad tai
brangiai kainuos, bet buvo numota
ranka, neva „Sodra“ pinigų turi.
Tuo metu jų ir buvo, deja, neilgam.
Antra vertus, buvo palengvintos
pašalpos skaičiavimo sąlygos - iš

trijų mėnesių atlyginimo. Žmonės
tuo pasinaudojo ir dirbtinai padidi-
no draudžiamąsias pajamas, buvo
ir fiktyvus įdarbinimo atveju. Tą
tendenciją pastebėjome dar pernai
kovą, informavome politikus, bet
reakcija buvo uždelsta iki metų pa-
baigos, kai „Sodra“ jau aiškiai pa-
juto pinigų stygių.
R.ŠALASEVIČIŪTĖ: Pone
Mikaila, vienas dalykas yra teikti
pasūlymus politikams, o kitas -
kas daugiau žmonėms duos prieš
rinkimus, kurios privalo ją tirti
- prokuratūrą ir FNTT. „Sodros“
darbuotojai pagal įstatymą turi
vykdyti kontrolę. Jei būtumėte
kreipęsi į teisėsaugą, informavę ži-
niasklaidą tuo metu, kai pradėjote

stebėti tas sukčiavimo tendencijas,
problemos mastas nebūtų tiek iš-
augęs. Manau, dauguma moterų,
kurios šandien kaltinamos, kad pa-
sielgė nesąžiningai, būtų nedrįsu-
sios taip elgtis. Ir šandien joms
būtų mažiau streso.
M.MIKAILA: Mes nekaltina-
me motinų, netgi jų neviečiame,
o dirbame su draudėjais. Jei pas
draudėją dirba 20 asmenų ir atly-
ginimas pakeliamas visiems, jokių
abejonių nekyla. Bet kai iš 100
žmonių alga pakeliama tik konkre-
čiam asmeniui konkrečiu laikotar-
piu, nuo kurio skaičiuojama pašal-
pa, tokius atvejus įtraukiame į są-
rašus ir atiduodame tirti teisėsau-
gos institucijoms.

Beje, nemaža dalis draudėjų
pripažįsta savo klaidas. Darbdaviai
prašo koreguoti duomenis, ir pagal
įstatymą jie turi tokią teisę. Todėl
tokie atvejai nepatenka į prokura-
tūrą, pripažindami klaidas, darba-
viai bando išvengti ir spaudos...
R.ŠALASEVIČIŪTĖ: Ne tik
spauda. Juk atsakomybės laipsnis
visai kitas. Kalbėkime, kaip yra iš
tikrųjų. Kai pripažįsta ir taiso klai-
das - viena, o kai pradėtas ikeis-
minis tyrimas - visai kita atsako-
mybė. Netgi jei sąmoningai buvo
sukčiaujama, yra tam tikra galimy-
bė palengvinti savo situaciją.
M.MIKAILA: Vieni klaidas
pripažįsta, kiti - ne. Kita vertus,
mūsų tikslas ne mamams teisti, o

Mindaugas GYLYS
Generalinės prokuratūros Ikitiesminio
tyrimo skyriaus prokuroras

▶ Nė viena
mama nebuvo
sulaikyta,
nepritaikyta
kardomoji
priemonė

Igoris KRŽEČKOVSKIS
Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos patarėjas

▶ Iki šiol
FNTT
tiriamose
bylose
išaiškinta
žala viršija
5,4 mln. litų

Mindaugas MIKAILA
„Sodros“ direktorius

▶ Mūsų
tikslas - ne
mamas
teisti, o
sustabdyti
apgavystės
procesą

Rimantė ŠALASEVIČIŪTĖ
Vaiko teisių apsaugos kontrolerė

▶ Prasidės
kreipimaisi į
teismus dėl
moralinės žalos
atlyginimo,
ir „Sodra“
turės mokėti

Asta MARTISIŪTĖ
Mama

▶ Kuo motinų
neva
pasisavinti 5
mln. svarbiau,
nei verslininkų
išplauti 80
mln. litų?

sustabdyti apgavystės procesą, kai
dirbtinai išpučiamos draudžiamos
sios pajamos ir neteisėtai pasisa-
vinamos „Sodros“ lėšos.
A.ZINKUVIENĖ: Argi padidinti
atlyginimą nėščiai moteriai ar kitam
darbuotojui yra nusikaltimas?
M.GYLYS: Ne nusikaltimas,
jei atlyginimas padidinamas už
realiai atliekamus darbus ar kai
įmonė gauna didesnę pelną ir padidina
atlyginimus darbuotojams tolygiai.
Bet kai pajamos padidėja net
kelis kartus ir tik per tuos 3 mėne-
sius, kai skaičiuojamos pašalpos,
tai akivaizdus faktas, dėl kurio ti-
krai pradedamas tyrimas. Kiti atve-
jai - kai asmuo niekur nedirba, o
prieš pat tą 3 mėn. laikotarpį įsi-
darbina ir gauna didelį atlyginimą.
Buvo atvejais, kai specialiai buvo
samosdos nėščios moteris ir pas-
kui jos dalį pašalpos turėjo atiduoti
vadinamajam darbdaviui.
M.MIKAILA: Didžiausias man
šandien žinomas atlyginimo padidini-
mas siekiant didesnės motinys-
tės pašalpos - nuo 2,2 tūkst. iki 23
tūkst. litų.
R.ŠALASEVIČIŪTĖ: O anks-
čiau, iki priimant įstatymo pataisą,
kad pašalpos mokamos ne metus,
o dvejuis, piktnaudžiavimo nebuvo
ir „Sodra“ nepastebėjo tam tikru
laikotarpiu padidintų atlyginimų?
M.MIKAILA: Mes to nenusta-
tėme.
R.ŠALASEVIČIŪTĖ: Nenu-
statėte ar neieškojote?
A.ZINKUVIENĖ: Tuo metu
dar nebuvo užklupusi krizė.
R.ŠALASEVIČIŪTĖ: Būtent.
Jei nebūtų sunkmečio, man kyla
abejonių, ar būtų taip, kaip šandien
yra.
M.MIKAILA: Būtų.
R.ŠALASEVIČIŪTĖ: Jūs ga-
rantuojate?
M.MIKAILA: Būčiau atsar-
gesnis darydamas tokius pareiški-
mus. Jei jūs turite faktų...
R.ŠALASEVIČIŪTĖ: Turiu
daug bylų, iš kurių gauname infor-
macijos, kad ir anksčiau būdavo to-
kių atvejų, kokie šandien vadinami
piktnaudžiavimu.
M.MIKAILA: Mums tokie
atvejai nėra žinomi. Gal nebuvo to-
kio poreikio, jis išaugo padidinus
motinystės pašalpas iki 100 proc.
atlyginimo pirmaisiais metais ir 80
proc. - antraisiais.
A.ZINKUVIENĖ: Ar žino-
ma, kokia žala padaryta „So-
dros“ biudžetui? Ir kas už tai
gresia įtariamosioms?
I.KRŽEČKOVSKIS: Iki šiol
FNTT tiriamose bylose išaiškinta
žala viršija 5,4 mln. litų. Vertinant

tarptautiniu mastu, tai nėra vien
Lietuvai būdinga problema. Pavyz-
džiui, Didžiojoje Britanijoje netei-
sėtų pašalpų sumos siekia apie 1,5
milijardo svarų sterlingų (apie 6
mlrd. litų) per metus. Veikos, in-
kriminuojamos kaip sukčiavimas,
gresia laisvės atėmimu iki 8 m., jei
tai stambaus masto sukčiavimas, o
suma, į kurią kėsiniama, siekia
250 MGL.
A.ZINKUVIENĖ: Šiandien
iš „Sodros“ aptiktų 1100 įtarti-
nų atvejų pradėta daugiau nei
230 ikiteisminių tyrimų. Kiek
bylų pasiekė teismus?
M.GYLYS: Į teismą perduotos
3 bylos. Kol kas nuteistų asmenų
nėra. Įvertinęs turimus duomenis,
jei įtariamai pasirodo nepagrįsti, pro-
kuroras gali nepradėti ikiteisminio
tyrimo. Be to, jei jo metu paaiškėja,
kad pajamas moteris gavo teisėtai,
tyrimas nutraukiamas. Šiandien nu-
trauktos 2 iš pradėtų bylų.
A.ZINKUVIENĖ: Vadinasi,
dar keli šimtai nėščių ar ką tik
pagimdžiusių moterų gali su-
laukti prokurorų skambučio ar
kvietimo į FNTT. Ar kas nors
bandė įsigilinti į jų situaciją?
A.MARTISIŪTĖ: „Sodra“ iš-
lošia tuos kelis ar keliasdešimt
tūkstančių litų, bet dėl to galima
pralošti gyvybę. Nėščia moteris dėl
streso gali patirti persileidimą, gali
pagimdyti anksčiau laiko ir dėl to
kūdikui gali grėsti negalia. Žinau,
ką reiškia būti iškvieštam pas proku-
rorą, nes paskutiniaisiais nėštumo mė-
nesiais teko dalyvauti baudžiamojoje
byloje dėl mano kritinių straipsnių
„Respublikoje“. Galiausiai, jei
apklausa vyksta ir po gimdymo, tai
sėdi ten 3-4 valandas, vadinasi, vai-
ką turėsi pamaitinti ne savo pienu,
o chemija. Iš tiesų, ar kas nors gal-
voja apie tą trečią asmenį? Kuo tas
vaikas dėtas? Jei galimybė sukčiau-
ti sukūrė politikai, tai kodėl kalti ne
jie, o mamytės?
Antra vertus, pateiksiu kitą pa-
vyzdį. Žinome istoriją, kai garšūs
VP dėšintuko verslininkai įdarbino
kelis neįgaliuosius, sukūrė neva
neįgaliųjų įmonę ir susišlavė iš
valstybės 80 milijonų PVM mokes-
čio. Kalbėta, kad jie tiesiog buvo
labai gudrūs ir apėjo įstatymą. Taip,
ir mamos pasinaudojo įstatymo tei-
kiama galimybe lygiai tuo pačiu
principu. Bet anų verslininkų dėl
80 mln. litų niekas nelietė. O prieš
mamas keliamos bylos ir didžiuo-
jami, kad pavyko išgelbėti vals-
tybės lėšas. Ar galite atsakyti, ko-
dėl taip yra?
M.MIKAILA: Neįgaliųjų imo-
nių nei registravimas, nei veikla
nėra mūsų kontrolės sritis, todėl į

šį klausimą negaliu atsakyti. Apie
tą atvejį žinau tik iš spaudos.
M.GYLYS: Neįsigilinęs į kon-
kretų atvejį negalėčiau jo komen-
tuoti.
A.ZINKUVIENĖ: Teisinėje
valstybėje žmogus yra nekaltas,
kol jo kaltė neįrodyta teisme.
Bet Lietuvoje įtariamoms
mamoms stabdomas motinys-
tės pašalpų mokėjimas, tarsi
jos jau būtų pripažintos kalto-
mis. Ar prokurorai neprivalo
įvertinti, iš ko gyvens motina
su kūdikiu apribojus jos teisę į
pašalpą?
M.GYLYS: Nors įstatymas tie-
siogiai neįpareigoja, bet palikti
žmogų be pragyvenimo lėšų, juolab
mamą su vaiku... Manau, atsivėl-
giant į žmogiškas pozicijas, tai tu-
rėtų būti vertinama.
R.ŠALASEVIČIŪTĖ: Šiuo
metu Vaiko teisių apsaugos kontro-
lieriaus tarnyba kaip tik tiria skun-
dą, kur motinai apribotas pašalpos
mokėjimas nepalikant jokių lėšų
pragyventi. Apriboti nuosavybės
absoliučiai į visa pašalpos sumą ti-
krai negalima. Juolab tiek tarptau-
tiniui, tiek nacionaliniam teisės ak-
tai labai aiškiai įvardija, kad vaikui
turi būti teikiamas prioritetas. Kai
mama kartu su darbdaviu įtariama
kartu atlikusi neteisėtus veiksmus,
vaikas neturi dėl to nukentėti. To-
dėl noriu paklausti, kokiais krite-
rijais vadovaujantis vienoms ma-
moms, kurios įtariamoms neteisėtai
pasisavinusios „Sodros“ lėšas, pa-
liekama minimali pašalpa, o kitoms
ji nebemokama visiškai?
M.MIKAILA: Mes nekvestio-
nuojame prokuroro kriterijų.
Jie priima sprendimą sustabdyti,
tada mes ir sustabdome. Iki tol,
jei yra įtariamai, kad nebūtų per-
moku, mes mokame minimalią
pašalpą arba suskaičiuojame ją pa-
gal ankstesnį atlyginimą, kuris
nekelia abejonių. O jeigu vėliau
prokuroras priima sprendimą su-
stabdyti pašalpos mokėjimą, ne-
mokama nieko. Pagal įstatymą
prokuroro sprendimą mes priva-
lome vykdyti lygiai kaip ir teismo
sprendimą.
M.GYLYS: Generalinė proku-
ratura šiuo klausimu laikosi pozi-
cijos apriboti nuosavybės teisę tik
į tą pašalpos dalį, kuri, kaip įtaria-
ma, gauta nusikalstamu būdu. Su-
ma, dėl kurios abejonių nekyla,
turėtų būti išmokama, kol teismas
priims galutinį sprendimą. Toks
Generalinės prokuratūros išaiški-
nimas išsiuntinėtus visoms proku-
ratoroms ir rekomenduojama jo
laikytis. Bet kiekvienas prokuro-
ras yra savarankiškas priimdamas

bet kokį sprendimą, ir net Gene-
ralinė prokuratūra negali jam to
nurodyti. Aišku, motina visada tu-
ri teisę prokuroro sprendimą skus-
ti teismui.
A.MARTISIŪTĖ: Įdomu,
kad vaikas dažnai tampa lengvian-
čia aplinkybe nusikaltimo
atveju. Pavyzdžiui, nusikaltėlis
sėdi kalėjime už didelio masto
narkotikų platinimą. Jis buvo ofi-
cialiai vedęs, nors visi žinojo, kad
žmona su juo jau negyvena ir vai-
ko jis neaugina. Bet tai buvo len-
gvinanti aplinkybė jam išeiti iš
laisvės. O šiuo atveju mama pasi-
rūpino didesne pašalpa dėl vaiko
gerovės, nes įstatymas suteikė
tokią galimybę, bet dėl to ji pa-
verčiama nusikaltėle.
A.ZINKUVIENĖ: O kas bus,
jei teismai pripažins motinoms
pateiktus kaltinimus nepagrįs-
tais?
R.ŠALASEVIČIŪTĖ: Prasi-
dės kreipimaisi į teismus dėl mo-
ralinės žalos atlyginimo, ir „Sodra“
turės mokėti. Moteris turi teisę
prašyti kad ir 50 tūkst. litų žalos
atlyginimo.
A.ZINKUVIENĖ: Be pragy-
venimo šaltinio likusi mama nė
advokato pasisamdyti negalė-
tų...
R.ŠALASEVIČIŪTĖ: Kai
žmogus neturi pinigų, jam teikia-
ma nemokama pirminio ir antrinio
lygmens teisinė pagalba. Pirminia-
me - tik konsultacijos, o antrinia-
me advokatai atstovauja ir teisme.
Taigi pagal nustatytą tvarką tos
mamos gali gauti teisinę pagalbą.
A.ZINKUVIENĖ: Taigi teo-
riškai motinų-vagilių medžio-
klė valstybei gali kainuoti bran-
giau, nei pavyks atgauti lėšų?
M.MIKAILA: Šiam darbu nei-
sukurtos nei specialios struktūros,
nei etatai, dirbama tomis pačiomis
pajėgomis.
A.ZINKUVIENĖ: Bet teisė-
saugos institucijos, užtot kovo-
sios su nusikalstamumu, už
mokesčių mokėtojų pinigų perse-
kioja mamas?
A.MARTISIŪTĖ: Jei būtų lai-
ku susigriebta, gal nereikėtų tų iš-
laidų?
M.GYLYS: Tai ne medžioklė,
o normalus darbas. Sukčiavimai
kvalifikuojami kaip sunkūs nusika-
ltimai, sumos didelės, bet tikrai nė
viena mama nebuvo sulaukyta, nė
vienai nepritaikyta kardomoji pri-
emonė. Bet jei padaryta nusikalsta-
ma veika, mes jos netirti negalime.
Nesvarbu, ar tai padarė nėščia mo-
teris, ar kontrabandininkas. Kitas
klausimas - kaip griežtai reikia
bausti. Numatyta baudmė - iki 8 m.

laisvės atėmimo. Bet esu įsitiki-
nęs, kad į kalėjimą mamų niekas
nesodins. Bet prieš įstatymą visi
esame lygūs.
A.MARTISIŪTĖ: Ar tikrai?
Aš vis negaunu atsakymo, kuo 5
mln. litų, kuriuos neva neteisėtai
gavo motinos, svarbiau nei apsu-
krių verslininkų išplauti 80 mln.
litų?
I.KRŽEČKOVSKIS: Negau-
site atsakymo, nes klausimas iš-
keltas ne toje auditorijoje. Mes ga-
lime diskutuoti tik apie atliktus
tyrimus, taip pat ir tarptautinius,
kai buvo sulaukyti nusikaltėlių ir
sugražinti pinigai, bet ne apie vien
tik iš spaudos žinomą atvejį.
A.MARTISIŪTĖ: O tuo atve-
ju bylos nebuvo, niekas netyrė,
niekam buvo neįdomu, nes tai pa-
darė įtakingi asmenys?
I.KRŽEČKOVSKIS: Mes kal-
bame tik apie tai, kad šandien nu-
sikalstamos veikos, kurios, jei pa-
teko į teisės saugos institucijų aki-
ratį, turi būti iširtos.
A.MARTISIŪTĖ: O kaip tuo-
met jos patenka į teisės saugos akiratį?
Ir kodėl tie 80 mln. nepateko, o ma-
mytė su keliais tūkstančiais pateko?
M.GYLYS: Mes jums pasakė-
me, kad nežinome.

▶ Vietoj komentaro

Keisčiausia, kad politikai,
taisydami skandalingą Ligos ir
motinystės socialinio draudimo
įstatymą, ir vėl užlipio ant to
paties grėbio: nuo šių metų
2009 m. sausio 1 d. motinystės
pašalpos dydį kažkodėl nutarta
skaičiuoti pagal 9 kalendorinių
mėnesių iki nėštumo ir
gimdyimo, tėvystės ar vaiko
prižiūros atostogų pradžios
mėnesio draudžiamąsias
pajamas, ir tik nuo šių metų
liepos tas laikotarpis bus
prailgintas iki 12 mėnesių.
Ar mūsų politikai tokie kvaili ir
nebežino, kad nėštumas trunka
9 mėnesius? Juk tai dar vienas
masalas, kurį pagriebė darbdaviai
ir nėščios moteris vėl duotų
darbo prokurorams ir FNTT! O gal
taip labai sąmoningai vykdomas
šeimos ir visumenės griovimas,
skatinant vaikus gimdyti ne
tvarkingas, dirbančias, o socialias
šeimas ir auginti pigią darbo jėgą
globalistinei ateities Europai?

Visa diskusijos videomedžiaga
www.respublika.lt